

Obsah

J. Gregor: Tretí sektor na Slovensku a jeho environmentálna súčasť	229
J. Dlouhá: Mezinárodní spolupráce environmentálních mimovládňích organizací	233
M. Huba: Mimovládne ochrannárske organizácie vo svetle záverov UNCED '92	237
J. Keller: Mimovládni environmentální organizace - přechodný útlum	241
L. Musil: Zda a jak oslovit veřejnost?	243
Mimovládne enviromentálne organizácie a ich programy	246
Projekty, alternatívne koncepcie a stanoviská NGOs	
M. Huba: Gnozeologický prínos environmentálneho hnutia	260
M. Kravčík: Voda pre tretie tisícročie - Alternatívny návrh vodohospodárskej koncepcie Slovenska	261
E. Bédi: Zásady enviromentálnej energetickej politiky	263
M. Kapusta: Projekt Global ReLeaf ...	266
D. Lišková, P. Odokienko: Zhodnotenie experimentu v separovanom zbere v Trenčíne	267
V. Körnerová: Trvalo udržateľný rozvoj Podtatranského regiónu	268
V. Nižňanský, D. Lišková: Obnova vidieckych sídiel a krajiny v Bielych Karpatoch	269
J. Vavroušek: Stanovisko STUŽ k perspektívám ekologického výzkumu v České republice	270
Tribúna	
M. J. Lisický: Biosphere reserves	271
Kontakty	
E. Vartíková: Spolupráca so zahraničnými NGOs	272
Aktuality	
O. Hronec: Seminár o ťažkých kovoch	227

Mimovládne environmentálne organizácie a aktivity

Mimovládne organizácie - známe pod medzinárodnou skratkou NGOs (Non-Governmental Organisations) - za polstoročie svojej existencie prekonali vývoj porovnateľný vari len s dynamikou rastu problémov motivujúcich ich vznik. Podľa Ročenky medzinárodných organizácií (r. 1993/94) vzrástol počet len medzinárodných NGOs v dekáde 1981-1991 z približne 9000 na viac ako 16 000, pričom asi 1500 z nich má poradný štatút OSN. V súčasnosti sa len zriedka vyskytne deklarácia venovaná niektorému z palčivých problémov sveta, ktorá by ignorovala úlohu NGOs.

Zistiť aspoň približný počet mimovládnych organizácií na nižších, teda regionálnych, národných a miestnych úrovniach, prakticky nemožno, rovnako, ako nemožno hovoriť o demokracii či participačnej demokracii bez spolupôsobenia NGOs.

Ešte väčší problém ako čo i len odhadnúť kvantitu NGOs, je zmapovať charakter ich zamerania a pôsobenia, zmysluplnosť a efektívnosť ich činnosti, podiel na rozvoji poznania a správania, teda ich kvalitu. Náročnosť takejto úlohy by však nemala odrádzať od pokusov urobiť z času na čas podobnú inventúru a vniesť viac svetla do tejto nezávislej, často demonizovanej, neraz nepohodlnej, v tradičných kategóriách nepomenovateľnej a byrokraticky nevykázateľnej problematiky.

Obdobie po r. 1989, ktoré sa okrem iného spája aj s obnovením skutočnej slobody prejavu, zhromažďovania a spolčovania, charakterizuje aj u nás rýchly rozvoj tzv. „tretieho sektoru“. Od jari 1994 koordinuje aktivity týchto mimovládnych organizácií Grémium tretieho sektoru, ktorého vznik iniciovala II. Stupavská konferencia.

Environmentálne zamerané NGOs, ktorých organizačný zárodok vznikol na Slovensku práve pred 25 rokmi, sú známejšie pod názvom „ochránári“ a považujú sa za jeden zo 4 hlavných prúdov v rámci 3. sektoru. Píše sa o tom v úvodných článkoch Životného prostredia, ktoré držíte v rukách. Prinášame aj kritickú reflexiu, resp. sebareflexiu nášho súčasného environmentálneho hnutia. Ďalšia časť príspevkov sa zameriava na jeho medzinárodný kontext s dôrazom na vývoj od Konferencie OSN o životnom prostredí a rozvoji, ktorá sa konala v júni 1992 v Riu de Janeiro. Prezentujeme aj príklady projektov, alternatívnych koncepcií a stanovísk vypracovaných NGOs, ako aj vlastné mimovládne environmentálne organizácie, ktoré sú ich nositeľmi. Pri výbere sme kládli dôraz na tie, ktorých činnosť predstavuje citeľný prínos v oblasti tvorby, prenosu, šírenia, interpretácie a implementácie nových poznatkov.

Mikuláš Huba

D. Štefunková: Stromy v uliciach miest	227
P. Eliáš: Ortuť v životnom prostredí ..	274

Recenzie

Š. Maglocký: Klenoty v prírodnom prostredí	276
P. Krchnák: O hľadani nádeje pre život uprostred ekologickej krízy	276
E. Smolková: Lovelockova Gaia	277

Contents

J. Gregor: The third sector in Slovakia and its environmental part	229
J. Dlouhá: International cooperation of environmental non-governmental organizations	233
M. Huba: Non-governmental environmental organizations in the light of the contributions of UNCED 92 ..	237
J. Keller: Non-governmental environmental organizations - alternative damping	241
L. Musil: Whether and how to address public?	243
Non-governmental environmental organizations and their programmes	246
Projects, alternative conceptions and attitudes of NGOs	
M. Huba: Gnoseological contribution of environmental movement	260
M. Kravčík: Water for the third millennium - an alternative proposal for water management conception of Slovakia	261
E. Bédi: Principles of energetical policy	263
M. Kapusta: Project Global Releaf	266
D. Lišková, P. Odokienko: Evaluation of the experiment in separated salvage in Trenčín	267
V. Körnerová: Sustainable development of the Region under the Tatra Mts.	268
V. Nižňanský, D. Lišková: Regeneration of rural settlements and landscape in the Biele Karpaty Mts.	269
J. Vavroušek: View of STUŽ to the perspectives of ecological research in the Czech Republic	270
Tribune	
M. J. Lisický: Biosphere reserves	271

Non-governmental environmental organizations and activities

Non-governmental organizations - well-known under the abbreviation NGOs (Non-Governmental Organizations), during the half century of their existence showed such a progress which is possible to compare only with the dynamics of the growth of the problems motivating their arise. According to the Yearbook of international organizations (year 1993-1994) increased the number of international NGOs in the decade 1981-1991 from approximately 9 000 to more than 16 000 (cca 1 500 of them have advisory statute of UNO). At present almost hardly exists declaration devoted to certain serious problems of the world ignoring the NGOs.

It is almost impossible to determine the number of non-governmental organizations on lower (regional, national and local) level, as it is impossible to speak about democracy without cooperation with NGOs. More complicated is to estimate the quality of NGOs, mapping the character of their activity, significance and efficiency of their activity, the share in development of knowledge and behaviour.

The exacting character of this task ought not to discourage us from experiences to make from time to time a similar inventory and to bring more light to this independent, often demonized, unpleasant problem.

The period after the year 1989 is also connected with the renewal of real freedom of speech and gathering, it is characterized with the quick development of the so called „third sector“. From spring 1994 the activities of these non-governmental organizations are coordinated by the Gremium of the Third Sector, the forming of which was initiated by the IIInd Conference in Stupava.

Environmental NGOs, the organization of which began 25 years ago, are known under the term „protectors“, however they regard themselves as one of the 4 main trends within the third sector.

It is mentioned in the introductory articles of the revue Životné prostredie you hold in your hand. We bring also a critical reflection, and/or self-reflection of our present environmental movement. Another part of the articles is aimed at its international context with emphasis on the development from the UN Conference on Environment and Development held in June 1992 in Rio de Janeiro. We also present examples of projects, alternative conceptions and attitudes elaborated by NGOs, as well as our own non-governmental environmental organizations. In their choize we put emphasis on those ones the activity of which means a concrete result in the field of formation, transfer, interpretation and implementation of new knowledge.

Mikuláš Huba

Contacts

E. Vartíková: Cooperation with foreign NGOs	272
--	-----

Recent news

O. Hronec: Seminar about heavy metals	227
D. Štefunková: Trees in cities	227

P. Eliáš: Mercury in the environment .	274
---	-----

Reviews

Š. Maglocký: Gems in natural environment	276
P. Krchnák: About the serch of hope for life in the middle of ecological crisis	276
E. Smolková: Gaia of Lovelock	277